

УДК-159

Зелена О. – ст. груп. БП-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ П. Д. ЮРКЕВИЧА (ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)

Науковий керівник: к. психол. наук, доц. Семенів Н. М.

Памфіл Данилович Юркевич - видатний український психолог, філософ, педагог, професор Київської духовної академії - тридцять п'ять років жив і працював в Україні. Його творчість є яскравою сторінкою в історії вітчизняної психологічної думки, і все ж, незважаючи на зростаючу кількість досліджень, вона залишається ще не достатньо вивченою і мало задіяною у сучасному науковому процесі. Праці П. Д. Юркевича вражають своєю різноманітністю – це психологія («Психологія і психіатрія»), «Читання з психології», програма та конспекти з дослідної психології), педагогіка («Читання про виховання», «Методика», тощо), логіка та метафізика, значна кількість історико-філософських рукописів, та багато іншого.

П. Д. Юркевич сформував надзвичайно важливу думку для педагогічної науки, що процес формування людської особистості тісно пов'язаний зі становленням системи ставлень до дійсності. У його працях аналізується феномен загальнолюдської свідомості, ідея якої (як світової, єдиної, всезагальної) має давні корені у філософських вченнях. Розглядає загальнолюдську свідомість як своєрідне синкретичне втілення найрізноманітніших форм духовної діяльності, що є спільною основою буденної свідомості, релігії, моралі, науки. Відповідно до цього психологія включає у себе прагнення наблизитися до конкретної людини з її багатим життєвим світом, виконує важливу функцію узгодження, інтеграції всіх форм людського досвіду — пізнавального, практичного й ціннісного. Заслуга і новаторство П. Д. Юркевича в тому, що він намагався збагнути психологію пізнання в усіх його багатогранних виявах, як аспект життя.

Людина, підкреслює професор, є моральною особою, моральною особистістю, яка здатна відійти від випадкових умов і вчинити так, як вимагає усвідомлення свого обов'язку. Ця здатність має основу в можливості обговорювати гідність своїх вчинків та оцінювати свої дії неупереджено, як сторонній спостерігач. Моральна особистість споглядає себе таким чином, як вона споглядає об'єкти навколишнього світу, розрізняючи добро та зло. Маючи цю здатність, людина виділяє себе з ряду інших істот природи, підносячись до свідомості і розумному підпорядкуванню законам моралі.

На думку П. Д. Юркевича розвиток кожної особистості є унікальним і неповторним, а її саморозвиток відзначається своєрідністю. Щоб сформувати індивідуальну особистість необхідна єдність виховання і навчання: "Виховання надає вихованцеві найкращих якостей і властивостей, а навчання - правильних відомостей".

Творчість П. Д. Юркевича є виразним проявом світогляду і мислительної культури українців. Вона втілила в собі суттєві риси української духовності: кордоцентризм, кордоцентричну релігійність, персоналістично-християнський склад мислення з притаманним йому пафосом особистості й перевагою екзистенціально-антропологічної проблематики.